הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקסח

תַּעֲנִיתוֹ (ו) **וְחַיָּב לָצוּם** (ג) (ז) **יוֹם אַחֵר.** *(וְיֵשׁ מַחְמִירִין (ח) דַּאֲפִלּוּ בְּנָדַר לְהִתְעַנּוֹת יוֹם זֶה דְּחַיָּב לְהַשְׁלִים, מִכָּל מָקוֹם (ד) מַחְמִירִין לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אַחֵר (תרומת הדשן סימן קנ"ו): **ב** [ד]**הַנּוֹדֵר לָצוּם עֲשָׂרָה יָמִים בְּאֵיזֶה יוֹם שֶׁיִּרְצֶה, וְהָיָה מִתְעַנֶּה בְּיוֹם אֶחָד מֵהֶם** [ה]**וְהֶצְרַךְ** (ט) **לִדְבַר** (ס) **מִצְוָה אוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד אָדָם גָּדוֹל** (או שֶׁמִּצְטַעֵר) (טור), **הֲרֵי זֶה** [*] (י) **לָוֶה וּפוֹרֵעַ יוֹם אַחֵר, שֶׁהֲרֵי לֹא קָבַע** (ו) **הַיָּמִים** (יא) **בְּתִחִלַּת הַנֶּדֶר. אֲבָל אִם לֹא קִבֵּל עָלָיו קֹדֶם לָכֵן לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד, אֶלָּא בְּמִנְחָה קִבֵּל עָלָיו לְהִתְעַנּוֹת לְמָחָר,** (יב) **מִקְרֵי תַּעֲנִית זֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִלְווֹתוֹ.** הַגָּהּ: וְכָל יוֹם זֶה מַמָּשׁ, כְּגוֹן שֶׁאָמַר בִּתְחִלַּת נִדְרוֹ אֶתְעַנֶּה יוֹם פְּלוֹנִי אוֹ אֶתְעַנֶּה (ז) [ז] (יג) שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כָּל הַשָּׁנָה אוֹ כַּדּוֹמֶה לָזֶה (תרומת הדשן סימן רע"ה וכל בו (סי' פח)). וְכֵן

ד מִימְרָא דְּרַב (יב:) וּכְלִישָׁנָא קַמָּא דְּשְׁמוּאֵל הֲרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ד' (מהל' נדרים הט"ו) וְהָרֹא"שׁ (פ"א סי' טז). ה הָרַמְבַּ"ם שָׁם מֵעוּבְדָא דְּרַב אוּשַׁעְיָא בַּר אִידִי (שם). ו שָׁם בַּגְּמָרָא.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מַיִם אַחַר שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר אִבֵּד תַּעֲנִיתוֹ: **ב [בשו"ע] לָוֶה וּפוֹרֵעַ.** וְכָתַב בְּתִפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל בְּהַגָּהַת הָרֹא"שׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' כה אות כז), אִם הוּא יוֹם שֵׁנִי אוֹ יוֹם חֲמִישִׁי, דְּיוֹתֵר לְיוֹם שֵׁנִי אוֹ לְיוֹם חֲמִישִׁי אַחַר, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן לְקַמָּן (בבאר היטב) סָעִיף קָטָן ד' בְּשֵׁם הַשַּׁ"ז: **[ז] שֵׁנִי.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב (סק"ו). וְעַיֵּן פָּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' סִימָן כ"ג מִי שֶׁעָנָה אָמֵן אַחַר בְּרָכַת בְּהַ"ב כָּל אוֹתוֹ יוֹם וְגַם יוֹם אַחֵר, אֲבָל בְּתַעֲנִית הַקָּבוּעַ שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל, אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אַחֵר, אִם לֹא שֶׁבַּפַּעַם הַקָּבוּעַ לֶאֱכֹל, אֶלָּא שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם אַחֵר לְכַךְ מִחְמִירִין בִּשְׁנֵי הַדֵּעוֹת דְּחַיָּב לָצוּם יוֹם אַחֵר, לְכַךְ מִחְמִירִין בִּשְׁנֵי הַדֵּעוֹת דְּחַיָּב לָצוּם (סק"ד): **ב** (ה) **מִצְוָה.** כְּגוֹן לְסַעֵדַת מִצְוָה, אַף עַל גַּב דְּלֹא שַׁיָּךְ בְּגִנּוּהּ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן חוּת יָאִיר סִימָן ע': (ו) **הַיָּמִים.** וְאַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּלוֹ בְּמִנְחָה מֻתָּר. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש מַחְלֹקֶת בֵּין הַפּוֹסְקִים אִי אָמְרִינַן גַּם בְּיוֹם זֶה לוֹוֶה וּפוֹרֵעַ, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּהַהִיא דְּלֵעִיל סִימָן תקנ"ב לָאו הִלְכְתָא הִיא אֶלָּא דְּזָקָא שֶׁמִּתְעַנֶּה עַד שְׁעוֹר גְּדוֹל מֵהַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ לוֹוֶה וּפוֹרֵעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, וְגַם כָּאן מוֹעִיל אִם מִתְעַנֶּה מִקְצָת הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ לוֹוֶה וּפוֹרֵעַ אֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה. ט"ז (סק"א). הָא דְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי מִיקְרֵי יוֹם זֶה וְלֹא מְהַנֵּי בֵּיהּ הִלְוָאָה, הַיְינוּ דַּוְקָא שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם אַחֵר עֲבוּר יוֹם שֵׁנִי אוֹ חֲמִישִׁי, דְּאָמְרִינַן שֶׁהוּא קִבֵּל עָלָיו דַּוְקָא יוֹם שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי דְּהֵם יְמֵי דְּרַחֲמֵי, אֲבָל אִם רוֹצֶה לְלַוּוֹת מִיּוֹם שֵׁנִי זֶה עַל

בַּאֵר הֵיטֵב

מֵאֲכִילַת פְּרָס אֵין מִצְטָרְפִין, וּבִשְׁתִיָּה שְׁעוּרוֹ מְלֹא לֻגְמָיו כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, עַיֵּן סִימָן תרי"ב: (ג) **יוֹם אַחֵר.** וְאִם קִבֵּל לְהִתְעַנּוֹת שְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים וְשָׁכַח וְאָכַל בַּלַּיְלָה, מִתְעַנֶּה שְׁנֵי יָמִים אֲחֵרִים. כָּל בּוֹ (סי' סא) בֵּית יוֹסֵף סִימָן תקס"ב (ד"ה ואם קיבל): (ד) **מַחְמִירִין.** הַטַּעַם כֵּיוָן דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה רַשַּׁאי לְלַוּוֹת תַּעֲנִית וְלִפְרַע, וְלָכֵן כְּשֶׁאָכַל אִבֵּד תַּעֲנִיתוֹ וְחַיָּב לָצוּם יוֹם אַחֵר, לָכֵךְ מַחְמִירִין בִּשְׁנֵי הַדֵּעוֹת דְּחַיָּב לָצוּם יוֹם אַחֵר (סק"ו). וְעַיֵּן פָּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' סִימָן כ"ג מִי שֶׁעָנָה אָמֵן אַחַר בְּרָכַת בְּהַ"ב

בְּאוּר הַלָּכָה

א * **וְיֵשׁ מַחְמִירִין דַּאֲפִלּוּ בְּנָדַר לְהִתְעַנּוֹת יוֹם זֶה וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) שֶׁכָּתַב הַטַּעַם כֵּיוָן דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה רַשַּׁאי לְלַוּוֹת וְלִפְרַע, וְלָכֵן כְּשֶׁאָכַל אִבֵּד תַּעֲנִיתוֹ וְחַיָּב לָצוּם יוֹם אַחֵר, לָכֵךְ מַחְמִירִין בִּשְׁנֵי הַדֵּעוֹת דְּחַיָּב לָצוּם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְגַם יוֹם אַחֵר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִקְשָׁה עָלָיו **הַבַּיִת מְאִיר** הֲלֹא אֵיתָא בְּבֵית יוֹסֵף דַּאֲפִלּוּ הַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁסְּבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה יָכוֹל לְלַוּוֹת וְלִפְרַע מוֹדִים גַּם כֵּן דְּאִם שָׂכַח וְאָכַל דֵּי בְּמַה שֶׁיְּשַׁלִּים תַּעֲנִיתוֹ וְאֵין צָרִיךְ לָצוּם יוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן **כָּתַב דְּמַה שֶּׁהֶחֱמִיר הָרַמ"א בְּיוֹם זֶה הַיְינוּ רַק בְּאוֹמֵר הֲרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר** וּמְשׁוּם דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בַּפּוֹסְקִים, אִית דְּסָבִירָא לְהוּ דְּזֶה נֶחְשָׁב כְּיוֹם זֶה וְאִם כֵּן לְדִידְהוּ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית דְּוַקָא [וְכֹמוֹ שֶׁפָּתַם הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ (ס"ב) דְּזֶה נֶחְשָׁב כְּיוֹם זֶה], וְיֵשׁ דְּסָבִירָא לְהוּ דְּזֶה נֶחְשָׁב כְּיוֹם סָתָם וְאֵפִלּוּ תַּעֲנִיתוֹ וְצָרִיךְ לָצוּם יוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן מַחְמִירִין לָצֵאת יְדֵי שְׁנֵיהֶם. **וְעַד עוֹד, דְּפְשׁוּט דְּהַיֵּשׁ מַחְמִירִין הוּא רַק לְעִנְיַן יוֹם זֶה, אֲבָל אִם בְּעֵת תְּחִלַּת הַקַּבָּלָה נָדַר סְתָם וְרַק אַחַר כָּךְ קִבֵּל עָלָיו בְּמִנְחָה וְאָמַר הֲרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר, זֶה מִיקְרֵי תַּעֲנִית** וְשִׁגְגָתוֹ. וְהוּא הַדִּין בְּתַעֲנִית חֲלוֹם אוֹ יָאְרְצַיְיט, (ח) וְכָל שֶׁכֵּן בְּאַרְבַּע תַּעֲנִיתִים הַקְּבוּעִים (ט) אוֹ שְׁאָר תַּעֲנִית צִבּוּר אִם שָׂכַח וְאָכַל בּוֹ, בְּוַדַּאי מְחֻיָּב לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית וְאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אַחֵר, אִם לֹא שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְכַפָּרָה עַל עֲוֹנוֹ לְכַפָּרָה: **ב** (ט) **דְּבַר מִצְוָה.** כְּגוֹן לְבְרִית מִילָה (י) אוֹ סִיּוּם מַסֶּכְתָּא, (יא) וַאֲפִלּוּ הוּא אֵינוֹ שַׁיָּךְ בְּגִנּוּהּ. (יב) וּמִכָּל מָקוֹם בְּכָל זֶה צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת מִקְצָת הַיּוֹם זְמַן מוּעָט יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהוּא רָגִיל, כְּגוֹן שֶׁרָגִיל לֶאֱכֹל בְּשָׁעָה רְבִיעִית יֹאכַל בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ (יג) הִפְצִירוּ בּוֹ לִשְׁמֹחַת מְרֵעוּת שְׁרֵי מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב מִפְּנֵי כְּבוֹד אָדָם גָּדוֹל, מֻשְׁמָע מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁמַּפְצִיר בּוֹ, (יד) אֲבָל מִפְּנֵי שְׁאָר אֲנָשִׁים לֹא: **(י) לָוֶה וּפוֹרֵעַ וְכוּ'.** וְאֵין צָרִיךְ (טו) לְהוֹדִיעַ הַנֶּדֶר. **(יא) בְּתִחִלַּת הַנֶּדֶר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּלוֹ מֵאֶתְמוֹל בְּמִנְחָה, כֵּיוָן שֶׁקִּבְּלָה זוֹ לֹא הָוֵי עַתָּה תְּחִלַּת הַנֶּדֶר אֶלָּא מִמַּה שֶּׁהֶסְכִּים אָצְלוֹ בַּתְּחִלָּה לְהִתְעַנּוֹת אֵיזֶה יוֹם, וְשָׁם לֹא בֵּרַר הַיּוֹם: **(יב) מִקְרֵי תַּעֲנִית זֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְלַוּוֹתוֹ.** עַיֵּן בְּטַ"ז (סק"א) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּאִם מִצְטַעֵר מִתַּעֲנִיתוֹ וּמִתְעַנֶּה מִקְצָת הַיּוֹם, כָּל לְלוֹת וְלִפְרַע יוֹם אַחֵר אֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה. אֲבָל דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וְעוֹד כַּמָּה (טז) אַחֲרוֹנִים דְּאֵין כָּל לְלוֹת וְלִפְרַע אֶלָּא בְּקִבָּלַת תַּעֲנִית סְתָם, וְגַם שָׁם דַּוְקָא כְּשֶׁהִתְעַנָּה מִקְצָת הַיּוֹם וְכַנַּ"ל: **(יג) שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כָּל הַשָּׁנָה.** דְּהָוֵי לֵיהּ יוֹם מֻחָד וְלֹא יָכוֹל לְהַחֲלִיפוֹ לְיָמִים אֲחֵרִים, וְגַם אֵין יָכוֹל לְשַׁנּוֹתוֹ לְשָׁנָה אַחֶרֶת, (יז) דְּכֵיוָן דְּאָמַר 'הַשָּׁנָה' שָׁנָה זוֹ דַּוְקָא. אֲבָל אִם נָדַר לְהִתְעַנּוֹת בְּהַ"ב חֲצִי שָׁנָה אוֹ שָׁנָה וְלֹא אָמַר הַשָּׁנָה, לֹא מִקְרֵי 'יוֹם זֶה', וְיָכוֹל לְלוֹת וְלִפְרַע בְּבַהַ"ב אֲחֵרִים לְאַחַר שֶׁיִּכְלֶה חֲצִי שָׁנָה אוֹ שָׁנָה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל עַל יָמִים אֲחֵרִים כְּגוֹן רִאשׁוֹן שְׁלִישִׁי רְבִיעִי שִׁשִּׁי, אֵין יָכוֹל לְהַחֲלִיף, דְּאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא עַל יָמִים אֵלּוּ קָפִיד שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן. וְכָתְבוּ אַחֲרוֹנִים דְּמִי שֶׁנָּדַר לְהִתְעַנּוֹת בְּהַ"ב יָכוֹל לְהַחֲלִיף וּלְהִתְעַנּוֹת חֲמִישִׁי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, דְּכַוָּנָתוֹ הָיָה רַק לְיָמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם): **(ו)** שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם: **(ז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) בְּשֵׁם בֵּית יוֹסֵף (סי' תקסב ד"ה ואם קיבל): **(ח)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' קנו): **(ט)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ב (י)** הַגָּהוֹת אֲשֶׁרִי (פ"א סי' טז): **(יא)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **(יב)** שָׁם. וְהַטַּעַם כְּדֵי שֶׁיְּתַקְּנֵם מֵעֵט נִדְרוֹ עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם גּוּפָא וְלֹא יְהֵא צָרִיךְ לְהַתִּירוֹ [הָרֹא"שׁ (שם)]: **(יג)** אוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' תו) וְהַלְבוּשֵׁי הָעִתִּיקוֹ: **(יד)** וְכֵן מִמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) מֻשְׁמַע קְצָת דְּלֹא נָקֵט לֵיהּ לְדִינָא: **(טו)** רֹא"שׁ (שם) וְטוּר: **(טז)** הַנָּהָר שָׁלוֹם (סק"ג) וּמַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ג) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קלב סכ"ג): **(יז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) **וּנְהַר שָׁלוֹם** (שם). **וְהִנֵּה הַטַּ"ז כָּתַב** בְּסָעִיף קָטָן א' **הֶפֶךְ זֶה, וְנִדְחַק הָאֵלִיָּה רַבָּה** (סק"י) **לְיַשְּׁבוֹ, וְכַוָּנָתוֹ דְּמִירֵי בְּלֹא אָמַר הַשָּׁנָה בְּהַ"א. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינִי מֵבִין סְבָרַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דְּלָמָּה לֹא נֵימָא בְּעִנְיָנֵנוּ דִּכְמוֹ שֶׁאִם אָמַר אֲנִי נוֹדֵר**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אִם הָיָה (יד) **תַּעֲנִית חֲלוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לִלְוֹתוֹ.** הַגָּהּ: וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְוֹת וְלִפְרֹעַ תַּעֲנִית צִבּוּר (תרומת הדשן סימן קנ"ו וכל בו (שם) ורבינו ירוחם (נתיב יח ח"א)). מִיהוּ תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי שֶׁנּוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת אַחַר פֶּסַח וְסֻכּוֹת, אוֹ (טו) אֲפִלּוּ בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה, וְאֵרַע בָּהֶם (טז) בְּרִית מִילָה, (ח) [ח] (יז) מִצְוָה (יח) לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה, (יט) כִּי לֹא נָהֲגוּ (כ) לְהִתְעַנּוֹת בִּכְהַאי גַּוְנָא. וְדַוְקָא כְּשֶׁאוֹכְלִים שָׁם, אֲבָל אִם שׁוֹלְחִים לוֹ לְבֵיתוֹ אֵין לוֹ לֶאֱכֹל. (כא) וְאִם קִבֵּל

בַּאֵר הֵיטֵב

יוֹם שֵׁנִי אַחַר אוֹ עַל חֲמִישִׁי אַחַר דְּהַיְינוּ אַחַר שֶׁיַּשְׁלִימוּ מִסְפַּר יְמֵי נִדְרוֹ שֶׁקָּצַב עָלָיו, שַׁפִּיר מָצֵי לְמֶיעֱבָד כֵּן. טַ"ז (שם). וְהָא דְּאָמְרִינַן דְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי הָוֵי כְּיוֹם זֶה, דַּוְקָא אִם נָדַר לְהִתְעַנּוֹת בְּהַ"ב בְּשָׁנָה זוֹ, אֲבָל אִם לֹא אָמַר בְּשָׁנָה זוֹ לֹא מִיקְּרֵי יוֹם זֶה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) עַיֵּן שָׁם: (ח) **מִצְוָה.** נִרְאֶה לִי דְּאִם יוֹדֵעַ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיֹּאכַל בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם כִּפּוּר עַל בְּרִית מִילָה, מְחֻיָּב לְהִתְעַנּוֹת עוֹד יוֹם אֶחָד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהָא מֵהַאי טַעֲמָא מִתְעַנִּין אַרְבָּעָה יָמִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נֶגֶד אַרְבָּעָה יָמִים שֶׁאוֹכְלִין, וְכָל שֶׁכֵּן אִם אֵרַע מִילָה בְּאַרְבָּעָה יָמִים שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמִּתְעַנִּין יוֹם אֶחָד נֶגְדּוֹ. מִיהוּ נִרְאֶה לִי אִם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּיוֹם חֲמִישִׁי דְּלֵיכָּא אֶלָּא אַרְבָּעָה יָמִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד קֹדֶם שַׁבָּת, דְּמֵעִיקָּרָא לֹא קִבְּלוּ עֲלַיְיהוּ אֶלָּא לְהִתְעַנּוֹת בִּימֵי הַסְּלִיחוֹת וְלֹא בַּיָּמִים הָאֲחֵרִים. וּפָשׁוּט דִּכְשֶׁחָל פִּדְיוֹן הַבֵּן אוֹ שְׁאָר סְעוּדַת מִצְוָה בִּבְהַ"ב אוֹ בַּעֲשָׂרָה יָמִים גַּם כֵּן מִצְוָה לֶאֱכֹל, אֲבָל בִּשְׁאָר תַּעֲנִית שֶׁגּוֹזְרִים הַצִּבּוּר אָסוּר לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ בִּסְעוּדַת מִצְוָה. וְאִם חָל פִּדְיוֹן הַבֵּן בְּתַעֲנִית צִבּוּר נוֹהֲגִים לִפְדּוֹת הַבֵּן בְּיוֹם הַתַּעֲנִית וְלַעֲשׂוֹת הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה. שַׁ"ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ש"ה סָעִיף קָטָן י"ב. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י), אִם חָל יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם רִאשׁוֹן הוּא תַּעֲנִית עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה, מֵאַחַר דְּהָוֵי מִצְוָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ וְיוּכַל לִדְחוֹתוֹ יוֹתֵר, לֹא מִיקְּרֵי סְעוּדַת מִצְוָה, וְיַעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה, אֲבָל בִּזְמַנָּהּ מֻתָּר לֶאֱכֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְצָרִיךְ עִיּוּן כְּשֶׁמִּתְעַנִּין כ' סִיוָן אִם מֻתָּר לֶאֱכֹל עַל סְעוּדַת מִצְוָה. מִיהוּ פַּעַם אַחַת חָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהָיָה מִילָה, וְצִוָּה הָרַב לֶאֱכֹל מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ אֲנָשִׁים שֶׁיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה. וּפָשׁוּט דִּבְמָקוֹם דְּמֻתָּר לֶאֱכֹל עַל הַסְּעוּדָה אֵינוֹ תַּעֲנִית כְּלָל וּמֻתָּר אַחַר כָּךְ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת אֲפִלּוּ בְּבֵיתוֹ, מִיהוּ קֹדֶם הַסְּעוּדָה נִרְאֶה לִי דְּאָסוּר לֶאֱכֹל בְּבֵיתוֹ, וּמִיהוּ הַבַּעֲלֵי בְּרִית מֻתָּרִים לֶאֱכֹל מִיָּד דְּיוֹם טוֹב שֶׁלָּהֶם הוּא. מָגֵן אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן סִימָן תקנ"ט סָעִיף קָטָן ט"ו מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְאֵרַע מִילָה, צָרִיךְ לְהַתִּיר מִשּׁוּם נֶדֶר, דְּלֹא כַּלְּבוּשׁ סִימָן תצ"ב (ס"א) עַיֵּן שָׁם: **[ח] מִצְוָה.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב (סק"ח). וְעַיֵּן דָּגוּל מֵרְבָבָה שֶׁהִקְשָׁה דִּבְחָל יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד בְּשַׁבָּת לָמָּה לֹא יַעֲשׂוּ בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת הַפִּדְיוֹן עִם הַסְּעֻדָּה כְּאֶחָד, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם סְבִירָא לֵיהּ דְּעַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל בְּשֵׁם הַשַּׁ"ךְ אֵין הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּדָגוּל מֵרְבָבָה מִשּׁוּם דְּזִמְנִין דְּלֹא שְׁלִימוּ בְּלַיְלָה, (ל') [כ"ט] י"ב תשצ"ג, אֶלָּא הַטַּעַם מִשּׁוּם פִּרְסוּמָא מִלְּתָא, וּמֵעִקָּרָא הָוֵי סָבַר דְּעִקַּר פִּרְסוּמֵי בַּסְּעֻדָּה, וְשׁוּב כָּתַב וְשָׁמַעְתִּי כו', וְאִם כֵּן הַפִּרְסוּם הוּא גּוּף הַפִּדְיוֹן, וְלָכֵן עַל כָּל פָּנִים א"א שֶׁיַּעֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם בַּלַּיְלָה, וְלָכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהַפִּדְיוֹן יִהְיֶה בַּיּוֹם וְהַסְּעֻדָּה בַּלַּיְלָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יד) **תַּעֲנִית חֲלוֹם.** אוֹ (יח) יָארְצַיְיט: (טו) **אֲפִלּוּ בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה.** פֵּרוּשׁ שֶׁמְּיֻחָדִים אֵלּוּ יָמִים דַּוְקָא, וַהֲוָה אֲמִינָא דְּאָסוּר לֶאֱכֹל: (טז) **בְּרִית מִילָה.** אוֹ (יט) פִּדְיוֹן הַבֵּן אוֹ שְׁאָר סְעוּדַת מִצְוָה: (יז) **מִצְוָה וְכוּ'.** וְאֵין צָרִיךְ (כ) לִתֵּן יוֹם אַחֵר עֲבוּר זֶה: (יח) **לֶאֱכֹל.** וּפָשׁוּט דִּבְמָקוֹם דְּמֻתָּר לֶאֱכֹל עַל הַסְּעוּדָה (כא) אֵינוֹ תַּעֲנִית כְּלָל וּמֻתָּר אַחַר כָּךְ לִשְׁתּוֹת וְלֶאֱכֹל אַף בְּבֵיתוֹ, וּמִיהוּ קֹדֶם הַסְּעוּדָה אָסוּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּבֵיתוֹ. מִיהוּ הַבַּעֲלֵי בְּרִית מֻתָּרִים לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת מִיָּד, דְּיוֹם טוֹב שֶׁלָּהֶם הוּא. וּבְסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז) מִסְתַּפֵּק דְּאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, עַיֵּן שָׁם: (יט) **כִּי לֹא נָהֲגוּ וְכוּ'.** וְאִם יוֹדֵעַ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיֹּאכַל בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל בְּרִית מִילָה אוֹ שְׁאָרֵי סְעוּדַת מִצְוָה, (כב) מְחֻיָּב לְהִתְעַנּוֹת עוֹד יוֹם אֶחָד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהָא מֵהַאי טַעְמָא מִתְעַנִּין אַרְבָּעָה יָמִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נֶגֶד אַרְבָּעָה יָמִים שֶׁאוֹכְלִין. וְכָל שֶׁכֵּן אִם אֵרַע הַסְּעוּדַת מִצְוָה בְּאַרְבָּעָה יָמִים שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמִּתְעַנִּין יוֹם אֶחָד נֶגְדּוֹ. אָמְנָם אִם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּיוֹם חֲמִישִׁי דְּלֵיכָּא אֶלָּא אַרְבָּעָה יָמִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד קֹדֶם שַׁבָּת, דְּמֵעִקָּרָא לֹא קִבְּלוּ עֲלַיְהוּ אֶלָּא לְהִתְעַנּוֹת בִּימֵי הַסְּלִיחוֹת וְלֹא בַּיָּמִים הָאֲחֵרִים: (כ) **לְהִתְעַנּוֹת וְכוּ'.** וְאִם חָל יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד שֶׁל לֵדַת בְּנוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַפִּדְיוֹן בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּהוּא פִּדְיוֹן שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, מִסְתַּפֵּק הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) אִם הָוֵי סְעוּדַת מִצְוָה וּמֻתָּר לֶאֱכֹל כְּשֶׁחָל בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה אוֹ לֹא, (וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לִבְרִית מִילָה דְּהָוֵי סְעוּדַת מִצְוָה אַף שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, דְּהָתָם כָּל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא זִמְנֵיהּ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָרֵל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן פִּדְיוֹן הַבֵּן), וְעַל כֵּן מְצַדֵּד דְּיַעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה אַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה. [וּבְדָגוּל מֵרְבָבָה כָּתַב דְּטוֹב יוֹתֵר (כג) שֶׁיַּעֲשֶׂה הַפִּדְיוֹן וְהַסְּעוּדָה בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם]. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּכָל זֶה דַּוְקָא בִּכְהַאי גַּוְנָא, אֲבָל בִּשְׁאָר תַּעֲנִית שֶׁגּוֹזְרִים הַצִּבּוּר, אָסוּר לֶאֱכֹל אַף בִּסְעוּדַת מִצְוָה, וְעַל כֵּן אִם חָל פִּדְיוֹן הַבֵּן בְּיוֹם תַּעֲנִית צִבּוּר, אַף שֶׁנּוֹהֲגִים לִפְדּוֹתוֹ בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, הַסְּעוּדָה אֵין עוֹשִׂין בַּיּוֹם כִּי אִם אַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה [מָגֵן אַבְרָהָם (שם)], וּבְהַגָּהַת חֲתַם סוֹפֵר מְצַדֵּד דְּאַף בָּזֶה (כד) יַעֲשֶׂה הַפִּדְיוֹן וְהַסְּעוּדָה בְּלֵיל כְּנִיסַת יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד, עַיֵּן שָׁם. עוֹד כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), צָרִיךְ עִיּוּן כְּשֶׁמִּתְעַנִּים כ' סִיוָן בְּמַלְכוּת פּוֹלִין אִם מֻתָּר לֶאֱכֹל עַל סְעוּדַת מִצְוָה, [דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא בִּכְלַל שְׁאָר תַּעֲנִית צִבּוּר דְּאָסוּר וְכַנַּ"ל], וּמִיהוּ בִּזְמַנֵּנוּ עַל פִּי הָרֹב עוֹשִׂין כָּל הַסְּעוּדוֹת (כה) בַּלַּיְלָה, וּמִיהוּ פַּעַם אַחַת חָל כ' סִיוָן בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהָיָה סְעוּדַת בְּרִית מִילָה וְצִוָּה הָרַב לֶאֱכֹל בַּיּוֹם (כו) מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ אֲנָשִׁים שֶׁיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה. וּבְעִיר שֶׁאֵין מִתְעַנִּין כ' סִיוָן וְיֵשׁ שָׁם אֲנָשִׁים מִמְּקוֹמוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין, אִם צְרִיכִין לְהַשְׁלִים לְמִנְיָן מֻתָּרִים לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ בְּכָל הַיָּמִים [חַיֵּי אָדָם (כלל קלב סכ"ו)]: (כא) **וְאִם קִבֵּל עָלָיו וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית, אֶלָּא שֶׁסָּמַךְ עַצְמוֹ עַל הַמִּנְהָג אוֹ שֶׁעָנָה אָמֵן כְּשֶׁמְּבָרְכִין בְּהַ"ב, דְּאָז לֹא קִבֵּל עָלָיו בְּנֶדֶר, וְאִם רָצָה שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת רַשַּׁאי, וְלָכֵן אֲפִלּוּ לֹא יָדַע שֶׁיַּזְמִינוּ אוֹתוֹ לַסְּעוּדָה וְהִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לֶאֱכֹל בִּסְעוּדַת מִצְוָה, אֲבָל אִם קִבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית בְּמִנְחָה, שֶׁעָשָׂה יוֹתֵר מִמִּנְהָג, צָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְהִתְעַנּוֹת אַף בִּסְעוּדַת מִצְוָה [לְבוּשׁ (סי' תצב ס"א)]. וְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) (כז) וְאֵיזֶה אַחֲרוֹנִים דְּאַף כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו בְּמִנְחָה מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁקַּבָּלָתוֹ הָיָה עֲבוּר הַמִּנְהָג, וְרַמָ"א מַיְרֵי בְּמִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעַנֶּה כָּל בְּהַ"ב אוֹ כָּל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה אֶלָּא שֶׁמִּתְעַנֶּה יוֹם אוֹ יוֹמַיִם, וְנִמְצָא דְּזֶה צָרִיךְ מִדִּינָא לְקַבֵּל בְּמִנְחָה, וְדִינוֹ כְּאִלּוּ מִתְעַנֶּה בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ תָּלוּי בַּמִּנְהָג, וְעַל כֵּן חַיָּב לְהִתְעַנּוֹת. וְהִנֵּה מֵהַגְּרָ"א מַשְׁמַע שֶׁמְּפָרֵשׁ כְּהַלְּבוּשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּבָזֶה יָכֹל לִלְוֹת וְלִפְרֹעַ תַּעֲנִית אַחֶרֶת, דִּבְלָאו הָכִי יֵשׁ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ בְּאוֹמֵר הֲרֵינִי מְקַבֵּל לְהִתְעַנּוֹת לְמָחָר יָכֹל

בֵּאוּר הֲלָכָה

סְתָם, כֵּיוָן שֶׁבִּתְחִלַּת קַבָּלָה לֹא בֵּרֵר הַיּוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ו', וּמִמֵּילָא כְּשֶׁאָכַל אִבֵּד תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם **וּמֻתָּר לֶאֱכֹל עוֹד וְחַיָּב לָצוּם יוֹם אַחֵר שָׁלֵם.** וְהַחַיֵּי אָדָם בִּכְלָל קל"ב אוֹת ל' כָּתַב דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים דְּכֵיוָן דְּקִבְּלוֹ הָוֵי כְּיוֹם זֶה וְחַיָּב לְהַשְׁלִים, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִנַּיִן לוֹ זֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יח) חַיֵּי אָדָם (כלל קלב סכ"ג). וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א': **(יט)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(כ)** פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ח) וּפָשׁוּט: **(כא)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): **(כב)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): **(כג) וְהַיְינוּ אֲפִלּוּ אִם נַחְמִיר בַּדִּין הַשֵּׁנִי שֶׁהֵבֵאנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן שֶׁאַחַר זֶה, הָכָא בְּוַדַּאי שָׁרִי, דְּהוּא לֵיל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם וְאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל, עַיֵּן שָׁם. אָמְנָם אֵין צָרִיךְ לְכָל זֶה, דְּהַמּוֹר וּקְצִיעָה וְכֵן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר מַסִּיק דְּשֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ הָוֵי גַּם כֵּן סְעוּדַת מִצְוָה, וְעַל כֵּן מֻתָּר לַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם, וְכֵן כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם** (שם סכ"ו): **(כד) וּמִיהוּ יִהְיֶה נִזְהָר שֶׁיִּהְיֶה לְאַחַר שֶׁנִּשְׁלַם מִלֵּדָתוֹ עַל כָּל פָּנִים כ"ט יָמִים וי"ב שָׁעוֹת ותשצ"ג חֲלָקִים, דְּלִפְעָמִים אִם נוֹלַד קֹדֶם שְׁקִיעָה עֲדַיִן שִׁעוּר זֶה אֵינוֹ: (כה) וּבַעֲלֵי בְּרִית בְּעַצְמָם מִסְתַּפֵּק בְּבֵית מֵאִיר דְּאֶפְשָׁר דְּמֻתָּרִים לֶאֱכֹל מִיָּד אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה: (כו)** דְּמִסְתַּבֵּר דְּבִכְהַאי גַּוְנָא בְּוַדַּאי לֹא קַבִּילוּ עֲלַיְיהוּ: **(כז)** מַטֵּה אֶפְרַיִם (סי' תקפא סעיף מ) וַהֲלָכָה בְּרוּרָה (סק"ד):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקסח

עָלָיו הַתַּעֲנִית (ט) בְּמִנְחָה, צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת (הגהות מיימוני פרק א' (אות ו)). יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם מִצְטַעֵר הַרְבֵּה (כב) בְּתַעֲנִיתוֹ (כג) * יָכוֹל לְפָדּוֹתוֹ (י) (כד) בְּמָמוֹן, וְהוּא הַדִּין בְּאֹנֶס אַחֵר (הרא"ש (פ"ו סי' טז) בשם הראב"ד ורבינו ירוחם נתיב (ה') [י"ח] חלק א'), וְנִרְאֶה דָּוְקָא (כה) בְּקִבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית בָּעַלְמָא, אֲבָל אִם קִבְּלוּ דֶּרֶךְ נֶדֶר צָרִיךְ לְקַיֵּם נִדְרוֹ:

ג (כו) [ז]**מִי שֶׁנָּדַר לְהִתְעַנּוֹת כָּךְ תַּעֲנִיּוֹת, (כז) יָכוֹל** (יו) **לְדָחוֹתָם (כח) עַד יְמֵי הַחֹרֶף. (כט)** (וְיָכוֹל לִלְוֹת יוֹם אֶחָד וּלְשַׁלֵּם יוֹם קָצָר, דְּכָל אֶחָד מִקְרֵי יוֹם) (תרומת הדשן (סי"ב) סימן ס' והגהות מרדכי (פ"מ סי' תנט)): **ד** [ח]**יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁשְּׁנֵי יָמִים וּשְׁנֵי לֵילוֹת רְצוּפִים יֵשׁ לְהַשְׁוּתָם (יט) לְאַרְבָּעִים תַּעֲנִיּוֹת שֶׁאֵינָם רְצוּפִים.** הַגָּהָה: [יא] וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבְאָדָם חָלָשׁ סַגִּי לוֹ בִּשְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים, אֲבָל אָדָם בָּרִיא (ל) שִׁלְשָׁה יָמִים (הגהות מנהגים (טירנא) [אות נ]) בשם מהר"י ברי"ן). וְנִרְאֶה לִי דְּכָל זֶה לֹא מַיְירֵי אֶלָּא בְּמִי שֶׁנִּתְחַיֵּב לָצוּם אַרְבָּעִים יָמִים שֶׁאֵינָן רְצוּפִים (לא) מִכֹּחַ (יג) תְּשׁוּבָה כְּדֵי לְהִצְטַעֵר, וְאָז מַשְׁוִינַן הַאי צַעַר לְהַאי צַעַר, וְעַל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה נֶאֶמְרוּ דִּינִים אֵלּוּ בְּדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל, אֲבָל מִי שֶׁנָּדַר לָצוּם אַרְבָּעִים יוֹם (לב) צָרִיךְ לְקַיֵּם מַה שֶּׁנָּדַר, דְּלֹא גָּרַע מִיּוֹם זֶה דְּאֵינוֹ לוֹנֶה וּפוֹרֵעַ, וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר אֲפִלּוּ יוֹם זֶה לוֹנֶה וּפוֹרֵעַ (לג) הָכָא מוֹדֶה דְּצָרִיךְ לְקַיֵּם נִדְרוֹ, כָּל שֶׁכֵּן אַרְבָּעִים יוֹם (לד) שֶׁלְּפָנֵי (יד) יוֹם כִּפּוּרִים שֶׁמִּתְעַנִּים לְזֵכֶר עֵלִיַּת מֹשֶׁה בָּהָר, (לה) שֶׁמִּי שֶׁקִּבְּלָם עָלָיו שֶׁאֵין לָהֶם תַּשְׁלוּמִין בְּשָׁנִים אוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים: **ה** [ט]**הַמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּיוֹם טוֹב אוֹ בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד (לו) אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אוֹ בַּחֲנֻכָּה וּפוּרִים (לז) * אוֹ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, צָרִיךְ** (טו) **לְמַיֵּתֵב תַּעֲנִיתָא לְתַעֲנִיתֵיהּ כְּדֵין**

בְּאֵר הַיטֵב

(ט) **בְּמִנְחָה.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"א): (י) **בְּמָמוֹן.** וְשִׁעוּרוֹ לִיתֵּן שְׁנַיִם עָשָׂר פְּשִׁיטִים שָׁהֵם מָטְבֵּעַ וויינ"ר. לְבוּשׁ. וְהֶעְשִׁיר יִתֵּן לְפִי עָשְׁרוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ב): **ג** (יו) **לְדָחוֹתָם.** וְדַוְקָא לִזְמַן מָצוּי, דְּחֵיישִׁינַן שֶׁמָּא יָמוּת. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ג) עַיִן שָׁם: **ד** (יט) **לְאַרְבָּעִים.** הַמִּתְעַנִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת נוֹהֲגִים לְהַתְעַנּוֹת עוֹד שְׁתֵּי שָׁעוֹת בְּלֵיל רְבִיעִי שֶׁיִּהְיֶה ע"ד שָׁעוֹת, סִימָן לַדָּבָר 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַ"ד ה' אֱלֹהֶיךָ' (הושע יד ב), וְהָאוֹכְלִים בְּתִחִלַּת הַלַּיְלָה לֹא הִפְסִידוּ, שֶׁהוּא כְּמִנְיַן חֶסֶד. מֹשֶׁה מֹשֶׁה (סי' תשפד). וְהַמִּתְעַנֶּה שְׁנֵי יָמִים יִתְעַנֶּה שָׁעָה אַחַת בְּלֵילָה וְיַסְפִּיק גַּם כֵּן שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם, דְּהֵנֵי כְּמוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁבַע תַּעֲנִיתִים, דְּיוֹם (כ) **בְּמִנְחָה.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"א): (י) **בְּמָמוֹן.** וְשִׁעוּרוֹ לִיתֵּן שְׁנַיִם עָשָׂר פְּשִׁיטִים שָׁהֵם מָטְבֵּעַ וויינ"ר. לְבוּשׁ. וְהֶעְשִׁיר יִתֵּן לְפִי עָשְׁרוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ב): **ג** (יו) **לְדָחוֹתָם.** וְדַוְקָא לִזְמַן מָצוּי, דְּחֵיישִׁינַן שֶׁמָּא יָמוּת. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ג) עַיִן שָׁם: **ד** (יט) **לְאַרְבָּעִים.** הַמִּתְעַנִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת נוֹהֲגִים לְהַתְעַנּוֹת עוֹד שְׁתֵּי שָׁעוֹת בְּלֵיל רְבִיעִי שֶׁיִּהְיֶה ע"ד שָׁעוֹת, סִימָן לַדָּבָר 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַ"ד ה' אֱלֹהֶיךָ' (הושע יד ב), וְהָאוֹכְלִים בְּתִחִלַּת הַלַּיְלָה לֹא הִפְסִידוּ, שֶׁהוּא כְּמִנְיַן חֶסֶד. מֹשֶׁה מֹשֶׁה (סי' תשפד). וְהַמִּתְעַנֶּה שְׁנֵי יָמִים יִתְעַנֶּה שָׁעָה אַחַת בְּלֵילָה וְיַסְפִּיק גַּם כֵּן שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם, דְּהֵנֵי כְּמוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁבַע תַּעֲנִיתִים, דְּיוֹם רִאשׁוֹן הֲוֵי תַּעֲנִית אַחַת, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה כָּל שָׁעָה לְיוֹם אַחַת, וְשָׁעָה לְאוֹ דַּוְקָא, דְּמִקְצַת הַשָּׁעָה כְּכוּלָּהּ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ד): (יג) **תְּשׁוּבָה.** וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּצוּמוּ מְפֻזָּרִים, שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיֶה לִבּוֹ נִכְנָע וְיִהְיוּ חֲטָאָיו נִגְדּוֹ תָּמִיד. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק ט"ו): (יד) **יוֹם כִּפּוּר.** וְיִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת אַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, וְלֹא יִתְעַנֶּה בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ. עֵמֶק הַבְּרָכָה (סי' ס). מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ז): **ה** (טו) **לְמַיְתֵיב.** וְהַמִּתְעַנֶּה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב תַּעֲנִית חֲלוֹם, אֵין צָרִיךְ לְמַיְתֵב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִצְוָה לְהִתְעַנּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק"פ (ס"א). מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ט). וְכֵן כָּתַב בְּסִימָן תי"ח (סק"ב) עַיִן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * **יָכוֹל לְפָדּוֹתוֹ בְּמָמוֹן וְכוּ' בְּקִבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית בָּעַלְמָא.** עַיִן בְּרֹאשׁ (פ"א סי' טז) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד דְּאַמַּדְן דַּעַת הוּא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי קִבְּלוּ, וּמַה שֶׁאָמְרוּ לָוֶה וּפוֹרֵעַ, הַיְינוּ דְּבוֹ תָּלוּי הַדָּבָר, אִם יִרְצֶה יִתֵּן תְּמוּרָתָם לַעֲנִיִּים וְלֹא יִתְעַנֶּה וְאִם יִרְצֶה יִקְרָא תַּעֲנִיתוֹ. עַד כָּאן דְּבָרָיו. **וְנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאֵין לָנוּ לְהַקֵּל בָּזֶה רַק עַל פִּי הָאֻמָּנִים הַמְבֹאָרִים לְעֵיל שֶׁיָּכוֹל לִלּוֹת וּלְפָרַע דְּהַיְינוּ בְּקִבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית סְתָמָא,** אֲבָל בְּאוֹמֵר הֲרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר דְּאָז אֵינוֹ קַיָּימָא לָן דְּאֵינוֹ לָוֶה וּפוֹרֵעַ מִשּׁוּם דְּיִחֵד יוֹם זֶה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲלִיפוֹ בְּמָמוֹן. וְאַף דְּלִהְרַאֲבַ"ד תָּמִיד שָׁרֵי, הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהוּא סְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה יָכוֹל לִלּוֹת, אֲבָל לְדִידָן דְּקַיְימָא לָן דִּבְיוֹם זֶה יְכוֹל בְּאוֹמֵר הֲרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲלִיפוֹ לְיוֹם אַחֵר, וּבְוַדַּאי דְּהוּא הַדִּין בְּמָמוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲלִיפוֹ. וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּכָאוּר הַגְּרַ"א בְּמִקּוֹרוֹ עַל דִּין זֶה וּמוּכָח כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי. **וּלְפִי זֶה פָּשׁוּט דְּבִיאַר צַייֵט וְכָל שֶׁכֵּן בְּתַעֲנִית חֲלוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לְפָדּוֹתוֹ בְּמָמוֹן:**

ה * **אוֹ בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְכוּ'.** עַיִן לְעֵיל בְּסִימָן רפ"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ח' **דְּמִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית יָכוֹל לְסָמֹךְ עַל דַּעַת הַשּׁ"ז** (שם סק"ג) **וְשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּאַחֲרֵי שֶׁעָבַר יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין צָרִיךְ שׁוּב לְהִתְעַנּוֹת, דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כִּפֶּר לוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּשֶׁאֵר תַּעֲנִית חוֹבָה גַּם כֵּן יֵשׁ לְסָמֹךְ בְּמָקוֹם הַדָּחַק עַל דַּעַת הַמְקִלִּין:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִלּוֹת וְלִפְרֹעַ: **(כב) בְּתַעֲנִיתוֹ.** הַיְינוּ (כמ) בְּתַעֲנִית יָחִיד, אֲבָל תַּעֲנִית שֶׁגּוֹזְרִים הַצִּבּוּר לֹא מֵהֲנֵי פְּרִיוֹן, אִם לֹא שֶׁהִתְנוּ כֵּן הַצִּבּוּר: **(כג) יָכוֹל לְפָדּוֹתוֹ וְכוּ'.** מְשׁוּם דְּאָמַדַּן דַּעְתָּא (כט) דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי קִבֵּל, דְּתַעֲנִית נָחְשָׁב לְצַדָּקָה, וְכֵיוָן שֶׁנּוֹתֵן דְּמֵי חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ לָעֲנִיִּים יָצָא: **(כד) בְּמָמוֹן.** וְשִׁעוּר הַפְּרִיוֹן, (ל) הָעֲשִׁיר לְפִי עָשְׁרוֹ, דְּהַטַּעַם, מְשׁוּם שֶׁשְּׁקוּל צַעַר הַמָּמוֹן נֶגֶד צַעַר הַתַּעֲנִית, וְעַל כֵּן בְּכָל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא: **(כה) בְּקִבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית בָּעַלְמָא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְלֹא יְחַד בְּשָׁעַת הַקַּבָּלָה לְאֵיזֶה יוֹם, דְּבִיְחַד שֶׁאָמַר אָז הֲרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר, דְּיֵינוּ כְּנוֹדֵר לְיוֹם זֶה וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ב', וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה יכול): **ג (כו) מִי שֶׁנָּדַר לְהִתְעַנּוֹת וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (לא) מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב לְהִתְעַנּוֹת מִכֹּחַ תְּשׁוּבָה: **(כז) יָכוֹל לְדָחוֹתָם וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דְּהַנָּדָר הָיָה בִּימֵי הַקַּיִץ, מִכָּל מָקוֹם שָׁרֵי לְדָחוֹתָם (לב) אֲחָרֵי שֶׁלֹּא הִתְנָה שֶׁיִּהְיוּ הַתַּעֲנִיתִים בִּימֵי הַקַּיִץ: **(כח) עַד יְמוֹת הַחֹרֶף.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּנֶאֱנַס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם תֵּכֶף, אֲבָל בְּלָאו הָכִי אֵינוֹ רַשַּׁאי לְדָחוֹתָם, דְּחֵיישִׁינַן שֶׁמָּא יָמוּת, אִם לֹא שֶׁהוּא זְמַן מוּעָט עַד יְמוֹת הַחֹרֶף. וְכֵן פָּסַק בְּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם הִלְכוֹת נְדָרִים סִימָן ט"ו בְּדָצְרִיךְ לְקַיֵּם מִיָּד. (לג) אַךְ אִם הַנּוֹדֵר עַצְמוֹ אוֹמֵר שֶׁבְּלִבּוֹ הָיָה שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָם מִיָּד, פְּשִׁיטָא דְּנֶאֱמָן מַה שֶּׁבֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ: **(כט) וְיָכוֹל לִלּוֹת וְכוּ'.** הַיְינוּ כְּמַה דְּאִיתָא לְעֵיל בְּסָעִיף ב' דְּלוֹנֶה וּפוֹרֵעַ. **ד (ל) שִׁלְשָׁה יָמִים.** וְנוֹהֲגִים (לד) לְהִתְעַנּוֹת עוֹד שְׁנֵי שָׁעוֹת בְּלֵיל רְבִיעִי שֶׁיִּהְיֶה שִׁבְעִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, סִימָן לַדָּבָר 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַ"ד ה' אֱלֹקֶיךָ' (הושע יד ב), וְהָאוֹכְלִים בְּתִחִלַּת הַלַּיְלָה לֹא הִפְסִידוּ, שֶׁהוּא כְּמִנְיַן חֶסֶ"ד. וְהַמִּתְעַנִּים שְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים טוֹב שֶׁיִּתְעַנּוּ שָׁעָה אַחַת בַּלַּיְלָה שֶׁאַחַר הַתַּעֲנִיתִים וְיַסְפִּיקוּ גַּם כֵּן שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם [הַיְינוּ קֹדֶם הַתְּחָלַת הַתַּעֲנִיתִים], דְּאָז יֵחָשֵׁב כְּמוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁבַע תַּעֲנִיתִים, דְּיוֹם רִאשׁוֹן הֲוֵי תַּעֲנִית אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה כָּל שָׁעָה לְיוֹם אֶחָד. וְשָׁעָה לָאו דַּוְקָא, דְּמִקְצַת הַיּוֹם כְּכֻלּוֹ: **(לא) מִכֹּחַ תְּשׁוּבָה.** הַיְינוּ מִכֹּחַ תְּקוּפַת תְּשׁוּבָה הַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּצוּמוּ מְפֻזָּרִים, שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיֶה לִבּוֹ נִכְנָע וְיִהְיוּ חֲטָאָיו נִגְדּוֹ תָּמִיד. (א"א ס"ק יד) שְׁמִסְתַּפֵּק לְהֶפֶךְ, אִם נָדַר לְהִתְעַנּוֹת שְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים אִם יָכוֹל לְשַׁנּוֹתָם לְצוּם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁאֵינָם רְצוּפִים, עַיֵּן שָׁם: **(לב) צָרִיךְ לְקַיֵּם מַה שֶּׁנָּדַר.** עַיִן בְּפִרְי מְגַדִּים (א"א ס"ק יד) שְׁמִסְתַּפֵּק לְהֶפֶךְ, אִם נָדַר לְהִתְעַנּוֹת שְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים אִם יָכוֹל לְשַׁנּוֹתָם לְצוּם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁאֵינָם רְצוּפִים, עַיֵּן שָׁם: **(לג) הָכָא מוֹדֶה.** דְּהָתָם אַדַּעְתָּא שֶׁיְּצַטַּעֵר לֹא קִבֵּל עָלָיו וְלָכֵן יָכוֹל לִלּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּסוֹף סוֹף יְצַטַּעֵר, לָכֵן צָרִיךְ לְקַיֵּם מַה שֶּׁקִּבֵּל עָלָיו [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה')]: **(לד) שֶׁלְּפָנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים.** (לה) וְיִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת אַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וַאֲפִלּוּ לֹא אָמַר דֶּרֶךְ נֶדֶר (לו) רַק בְּקִבְּלַת תַּעֲנִית בָּעַלְמָא: **ה (לו) אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ.** נִרְאֶה דְּהַמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב דְּאֵין צָרִיךְ לְמַיְתֵב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִצְוָה לְהִתְעַנּוֹת בָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק"פ (ס"א): **(לז) אוֹ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים.** וְדַוְקָא הָנָךְ יָמִים, הָא שְׁאָר יָמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן כְּחֹדֶשׁ נִיסָן וְל"ג בְּעֹמֶר וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וּשְׁבָט רִאשׁוֹן הֲוֵי תַּעֲנִית אַחַת, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה כָּל שָׁעָה לְיוֹם אַחַת, וְשָׁעָה לְאוֹ דַּוְקָא, דְּמִקְצַת הַשָּׁעָה כְּכוּלָּהּ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ד): (יג) **תְּשׁוּבָה.** וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּצוּמוּ מְפֻזָּרִים, שֶׁבְּכָל עֵת יִהְיֶה לִבּוֹ נִכְנָע וְיִהְיוּ חֲטָאָיו נִגְדּוֹ תָּמִיד. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק ט"ו): (יד) **יוֹם כִּפּוּר.** וְיִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת אַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, וְלֹא יִתְעַנֶּה בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ. עֵמֶק הַבְּרָכָה (סי' ס). מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ז): **ה** (טו) **לְמַיְתֵיב.** וְהַמִּתְעַנֶּה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב תַּעֲנִית חֲלוֹם, אֵין צָרִיךְ לְמַיְתֵב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִצְוָה לְהִתְעַנּוֹת בָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק"פ (ס"א). מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ט). וְכֵן כָּתַב בְּסִימָן תי"ח (סק"ב) עַיִן שָׁם:

(כמ) חַיֵּי אָדָם (שם סל"א), וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם: **(כן)** אַחֲרוֹנִים: **(ל)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב): **ג (לא)** פּוֹסְקִים: **(לב)** אֲבָל אִם אָמַר שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ **לְהִתְעַנּוֹת בִּימֵי הַקַּיִץ, פְּשִׁיטָא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדָחוֹתָם לִימֵי הַחֹרֶף, דְּהֵנֵי כְּיוֹם זֶה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יג)]. וּמִשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ דְּלִימֵי הַקַּיִץ שֶׁל שָׁנָה אַחֶרֶת (לג) יָכוֹל לְדָחוֹתָם, וְיֵשׁ לְעַיֵּן בְּדָבָר:** (לד) פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה בְּשֵׁם מִכְתָּם לְדָוִד (סי' כב): **ד (לה)** אַחֲרוֹנִים: **(לה)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) בְּשֵׁם עֵמֶק הַבְּרָכָה (סי' ס): **(לו)** מֹשֶׁה אֶפְרַיִם בְּסִימָן תקפ"א (ס"ב): **(לז)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) בְּשֵׁם דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה'):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah